

Butlletí Àrquies

El butlletí trimestral de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
Juny 2015

EDITORIAL

Presentació de l'Informe anual 2015 sobre la situació de les persones refugiades a Espanya i Europa

REFLEXIONS

Espanya no és país per a refugiats LGTB, ni tampoc la majoria d'Europa

VIOLACIONS DE DRETS HUMANS

Conflictes actuals; conflictes oblidats

Perseguides per ser dones

Drets econòmics, socials, culturals i ambientals

Orientació sexual i identitat de gènere

TESTIMONIATGE DE NINA ELISEEVA

Refugiada d'Uzbekistán per motius de violència de gènere i d'etnicitat

SUMARI

EDITORIAL

- 3 Presentació de l'Informe anual 2015 sobre la situació de les persones refugiades a Espanya i Europa

REFLEXIONS

- 7 Espanya no és país per a refugiats LGTB, ni tampoc la majoria d'Europa

VIOLACIONS DE DRETS HUMANS

- 11 Conflictes actuals; conflictes oblidats
12 Perseguides per ser dones
13 Drets econòmics, socials, culturals i ambientals
14 Orientació sexual i identitat de gènere

TESTIMONIATGE

- 15 Nina Eliseeva
Refugiada d'Uzbekistán per motius de violència de gènere i d'etnicitat

CCA(R)

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat | 10 ANYS COMPROMESOS

Presentació de l'Informe anual 2015 sobre la situació de les persones refugiades a Espanya i Europa

En motiu del Dia Internacional de les Persones Refugiades, el pròxim dissabte 20 de juny, tenim el plaer de presentar-vos l'Informe anual sobre la situació de les persones refugiades a Espanya i Europa elaborat per la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat – CEAR.

Segons l'ACNUR a finals del 2013, 51'2 milions de persones es trobaven en situació de desplaçament forçat al món. És la xifra més elevada des de la fi de la II GM. Aquest increment es deu a la recrudescència dels conflictes armats a Síria, Iraq i en nombrosos països africans.

Dels 51'20 milions de persones, 16'7 eren refugiades, 33'3 desplaçades internes i a prop de 1'2 milions estaven a l'espera de la resolució a la seva sol·licitud de protecció internacional.

Les últimes dades de l'ACNUR relatives al primer semestre de 2014 situen a Síria per primera vegada com a principal país de procedència de persones refugiades (3,5 milions) i amb el major nombre de desplaçades internes (6,5 milions). Després de 4 anys de guerra civil, més de la meitat de la seva població ha fugit de casa seva. En segon lloc hi trobem Afganistan (2'7 milions) seguit de Somàlia (1,1 milions).

La guerra civil a Ucraïna ha originat el major èxode a Europa des de la fi de les guerres als Balcans. Al febrer de 2015, el conflicte havia generat el desplaçament de més d'1'5 de persones.

Davant d'aquest context quina ha estat la resposta de la comunitat internacional i la UE?

Al 2014 es va produir un notable increment en el nombre de sol·licituds a nivell global. Els 44 països més industrialitzats han vist incrementat en un 45% el nombre de sol·licituds de protecció internacional. Aquesta tendència també l'hem vist en el marc de la Unió Europea on s'ha vist un increment del 44% en el nombre de sol·licituds presentades (625.000) respecte al 2013. Tot i això, el compromís dels països més industrialitzats i de la UE amb les persones refugiades segueix sent insuficient: a finals del 2013 els països empobrits acollien el 86% de les persones refugiades al món (enfront el 80% de 2012 o el 70% de fa 10 anys). És la xifra més alta de les dues últimes dècades.

Més de la meitat de les sol·licituds rebudes en el marc de la UE es van presentar a Alemanya (202.700), Suècia (81.200) i Itàlia (64.600). Menys de l'1% es van presentar a l'Estat espanyol (5.947).

El major nombre de sol·licituds presentades a Europa han estat realitzades per persones sirianes (122.790, un 20% del total). Aquesta xifra és mínima si tenim en compte que el Líban, Turquia, Jordània, Iraq o Egipte han acollit gairebé el 97% de les persones refugiades sirianes.

És a dir, a nivell europeu, una de cada tres persones va sol·licitar asil a Alemanya, i una de

Editorial

cada cinc sol·licitants de protecció internacional procedia de Síria.

Pel que fa al reconeixement de la sol·licitud, el 45% de les decisions adoptades en el conjunt de la UE al 2014 van ser favorables. A l'Estat espanyol la taxa de reconeixement es va apropar a la mitjana europea amb un 44% però tenint en compte el baix nombre de sol·licitants que rep podria haver estat més alta, reafirmant així la interpretació restrictiva de la protecció internacional (Itàlia va ser del 59% per posar un exemple).

Tot i aquestes dades, l'Europa fortaleza continua tancant les seves portes als refugiats

L'any passat el Mediterrani es va convertir amb la travessia més mortal del món. Segons dades de l'ACNUR, almenys 3.419 persones van perdre la vida. La majoria d'elles procedents de Síria i Eritrea. Lamentablement no es tracta d'un fet aïllat. En els últims 15 anys més de 22.000 persones han perdut la vida al Mediterrani. Una tragèdia que lluny d'arribar a la seva fi es cobra cada any un major nombre de víctimes (1.700 persones en els primers 4 mesos del 2015).

Segons dades de Frontex, més del 80% dels immigrants que arriben a Europa són potencials beneficiaris de protecció internacional. La majoria d'ells de Síria i Eritrea. Aquesta dada reflexa que davant la falta d'accés a la protecció internacional per vies segures, moltes persones refugiades i mereixedores de la protecció internacional no tenen més opció que arriscar la seva vida en rutes perilloses com la del Mar Mediterrani.

Per posar fi a aquesta crisi humanitària és urgent i necessari que la UE i els EEMM replanegin l'enfocament de les seves decisions comproment-se fermament a solucionar aquesta qüestió posant en el centre la política europea de migració i asil a les persones i a les vides humanes. L'Estat espanyol, conjuntament amb la resta d'EEMM de la Unió, ha de re-

colzar la posada en marxa de forma urgent i immediata de les següents mesures en coherència amb els valors fundacionals de la UE:

- Desenvolupar una nova política d'asil i migració europea en la qual es prioritzi a les persones i als drets humans
- Consolidar un sistema europeu comú d'asil just i eficaç que elimini les disparitats existents entre els EEMM
- Posar en marxa una operació de rescat i salvament eficaç que compti amb els mitjans i recursos necessaris, complint amb el deure de socórrer, amb la fi d'evitar més morts al Mediterrani
- Estendre el programa de reubicació proposat per la Comissió Europea a un major nombre de persones i a totes les nacionalitats. La mesura proposada per la Comissió no respon a la realitat dels desplaçament forçat ni al nombre d'arribades a la UE doncs s'aplica exclusivament a persones procedents de Síria i Eritrea amb un límit de 40.000 deixant fora a totes aquelles persones que arribin un cop s'hagi cobert la quota marcada i a les persones procedents d'altres països d'origen

Editorial

- Instaurar un mecanisme d'acollida de les persones migrants i refugiades a nivell europeu amb caràcter permanent en base a la solidaritat entre els EEMM que garanteixi vies legals i segures i faciliti l'accés al dret d'asil a les persones refugiades, evitant que hagin d'iniciar travessies mortals per obtenir la protecció en un país segur. Per això cal:

- Reforçar els programes de reassentament en coherència amb el nombre de persones refugiades existent, assumint un repartiment equitatiu i solidari entre tots els estats.

- Garantir la possibilitat de demanar asil a ambaixades i consolats en els països d'origen i trànsit.

- Activar polítiques de concessió de visats humanitaris

- Eliminar l'exigència del visat de trànsit per a aquelles persones que procedeixen de països en conflicte.

Alhora que cal,

- Abordar les causes que originen el desplaçament forçat

- Posar en marxa una política d'ajuda al desenvolupament centrada en el desenvolupament humà i no en el control de fronteres

- Incrementar els pressupostos destinats a la Cooperació al desenvolupament. L'Estat espanyol ha reduït els seus pressupostos en un 70% (respecte l'AOD destinada al 2011) el que ens situa en pressupostos de fa 30 anys

- Rebutjar tota forma de cooperació amb Tercers Estats, d'origen i de trànsit, que no respectin les llibertats i drets fonamentals

- Deixar en suspens els acords de readmissió en vigor que puguin vulnerar el "principi de no devolució"

L'accès al dret d'asil a l'estat espanyol

Al 2014 es va produir un notable increment del nombre de persones que van sol·licitar la protecció internacional a l'Estat espanyol: 5.947, un 32% més que a l'any anterior (4502).

Pel que fa al repartiment per províncies trobem que la que va rebre més sol·licituds va ser Madrid amb 1.861 sol·licituds, en segon lloc trobem Barcelona amb 690 i la tercera Melilla amb 539.

En el conjunt de Catalunya es van realitzar 786 sol·licituds, significant un increment del 62% en relació al 2013 on es van realitzar 484 sol·licituds. Les dades de Catalunya si les analitzem per províncies trobem: 690 a Barcelona, 83 a Girona, 12 a Lleida i 1 a Tarragona.

Aquest augment respon a l'èxode sirià (1.679 sol·licituds) i no a un canvi de tendència en les polítiques d'asil i de les mesures de control de fronteres que segueixen tenint un caràcter fortament restrictiu.

Aquesta xifra segueix estant molt lluny de la tendència europea, significant el 0.95% de les sol·licituds realitzades en el marc de la UE.

Editorial

Pel que fa als països d'origen trobem:

- Síria (1679)
- Ucraïna (946)
- Mali (620)
- Algèria (309)
- Palestina (209)
- Nigèria (161)
- Pakistan (144)

De les 5.947 persones que van sol·licitar asil:

- 3.961 ho van fer en territori nacional
- 1.033 en frontera
- 587 en Centres d'Internament per a Estrangers
- 314 extensions familiars de l'estatut de refugiat o protecció internacional

El substancial increment en el nombre de sol·licituds realitzades en frontera respecte el 2013 (381) s'explica per l'apertura de les oficines d'asil a les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla i a les sol·licituds realitzades per persones de Síria.

És important destacar que les persones d'origen subsaharià segueixen sense tenir accés a aquestes oficines arran de les barreres i dificultats existents en les fronteres. Aquest fet està produint un augment de les arribades per l'Estret. En el que portem d'any Salvament marítim ja ha rescat almenys a 972 persones, duplicant el 2014.

Pel que fa a les sol·licituds en els CIE gairebé s'han duplicat. Passant de 306 al 2013 a 587. Es

deu a les restriccions del trasllat a península de les persones que han arribat de forma irregular a la frontera sud (Ceuta i Melilla) i han tramitat la seva sol·licitud. Actualment, ens trobem que fruit d'aquesta situació les persones s'esperen a ser traslladades a un CIE peninsular. És un fenomen que ens preocupa doncs implica el procediment en frontera, menys garantista que el procediment en

territori: el percentatge d'admissió a tràmit a frontera va ser del 62% enfront del 98% a territori.

Alhora, denunciem l'esmena introduïda pel PP a la vergonyosa Llei de Seguretat ciutadana aprovada el 26 de març d'enguany. Estableix que les persones que intentin creuar la frontera de Ceuta i Melilla sense autorització "seran rebutjades a fi d'impedir la seva entrada il·legal a l'Estat espanyol". D'aquesta forma s'ha creat una nova figura "el rebuig en frontera" a través del qual es pretén legalitzar les devolucions col·lectives i sumàries a les fronteres de Ceuta i Melilla. Aquesta figura sense procediment ni cap tipus de garantia és contrària a la normativa vigent i suposa una greu amenaça al dret d'asil.

Pel que fa al nombre de persones a les quals se'ls ha concedit protecció internacional a l'Estat espanyol trobem:

Que enfront les 89.815 persones que van ser reconeguts com a refugiats en els EEMM de la UE, 33.310 van ser reconegudes a Alemanya, 12.020 a França, 10.245 a Suècia i 8.990 a Gran Bretanya. En canvi l'Estat espanyol tan sols va aprovar la concessió de l'Estatut de Refugiat a 384 persones i a 1.200 se'ls ha concedit algun tipus de protecció.

Reflexions

Espanya no és país per a refugiats LGTB, ni tampoc la majoria d'Europa

Antonio García

El 24 de setembre de 2014 la Comissió d'Exteriors del Congrés dels Diputats va aprovar per unanimitat una resolució per instar al Govern a facilitar l'asil als membres de la comunitat LGTB –Lesbianes, Gais, Transsexuals i Bisexuals- perseguits als seus països d'origen. Presentada per un grup socialista i UPyD, la proposició no de llei (PNL) pretenia encoratjar l'executiu espanyol a adequar els processos d'accés a l'estatut de refugiat perquè les persones de l'espai ex-soviètic i de gran part de l'Àfrica es veiessin protegides. Tanmateix, aquesta mesura no ha suposat cap canvi pràctic ara per ara malgrat que va comptar amb el recolzament de tots els grups parlamentaris.

L'homosexualitat i/o la transsexualitat són delictes en més de 75 països i l'homofòbia es troba estesa en un nombre de nacions encara més ampli. Amb aquest context, l'executiu de Zapatero va elaborar una Llei d'Asil i Refugi al 2009 que permet l'acollida de persones perseguides per la seva "orientació sexual" –quedant fora, per tant, els transsexuals-. No obstant, l'aplicació de la llei es va paralitzar amb l'arribada del Partit Popular al Govern, segons afirma la diputada socialista Delia Blanco, impulsora de la PNL del 24 de setembre.

La norma aprovada per l'últim govern socialista dictava que s'havia d'elaborar un reglament, però ni ells ni els seus successors ho han fet encara. L'única notícia al respecte és que es va aprovar

un esborrany al 2013. La creació d'aquest reglament és la principal demanda perquè sigui més efectiu l'accés a l'asil, segons afirma María Álvarez, advocada dels serveis jurídics de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR). Però ara per ara no s'espera que aquest document vegi la llum.

El sistema espanyol, en comparació amb la resta d'Europa

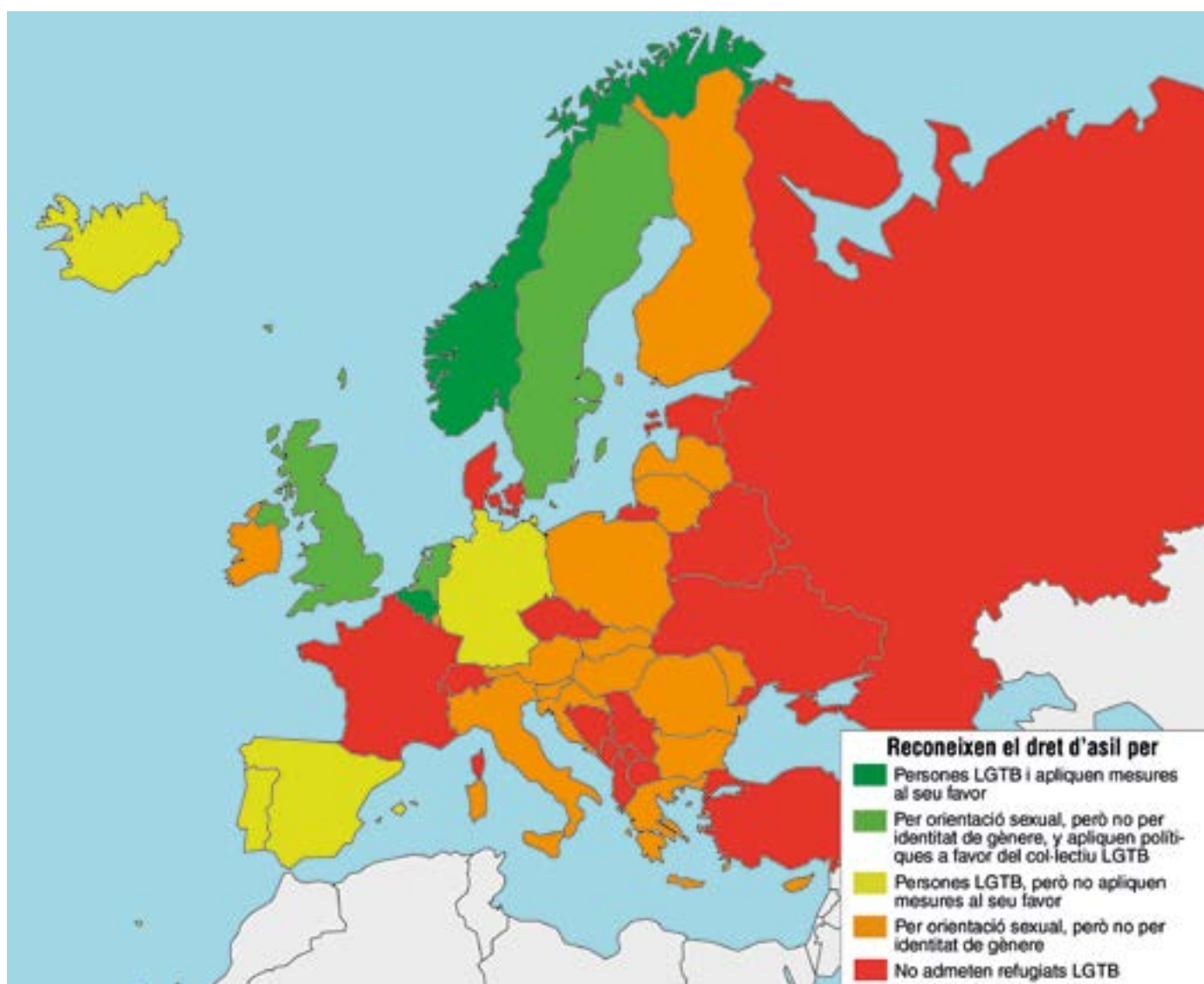
A l'estat espanyol la majoria dels sol·licitants d'asil exposen més motius pels quals són perseguits –com ara per qüestions de militància política o activisme social- a més de la pertinença al col·lectiu LGTB per apurar les seves opcions, segons afirmen des de la CCAR. I com l'Administració espanyola no fa públic per quina raó concreta se'ls concedeix l'asil, és difícil parlar d'un nombre concret de refugiats que ho siguin per aquesta causa.

No obstant això, sí que es pot establir que a Espanya és complicat arribar a ser refugiat per ser homosexual, bisexual o transsexual. Pel simple fet de tenir una orientació sexual o una identitat de gènere no normatives en un país on està perseguit és molt improbable aconseguir l'estatut i té molt de pes en aquesta decisió la criminalització d'aquestes pràctiques al seu país d'origen. Segons Fleeing Homophobia, un estudi de la Universitat Vrije d'Holanda finançat pel Fons per a Refugiats de la UE, Espanya és un

Reflexions

dels països on es té molt en compte aquest fet mentre que a penes es presta atenció a si es dona una persecució d'aquests col·lectius per part d'agents no estatals i/o si l'estat protegeix o no a aquestes persones.

seva condició al país d'origen i/o haver estat activista. Això significa en resum que les autoritats espanyoles (i les europees en general) rebutgen sistemàticament a les persones homosexuals o bisexuals que "segueixen dintre l'armari" als

Una altra dada de pes per a la concessió d'asil a Espanya és el denominat en Fleeing Homophobia com a "requeriment d'indiscreció" (indiscretion requirement). Aquest consisteix en que davant de la dificultat de demostrar l'orientació sexual o identitat de gènere d'una persona –i especialment la primera-, molts sol·licitants d'asil són rebutjats per no poder haver fet pública la

seus llocs d'origen i les obliguen a revelar la seva orientació per aconseguir el refugi, tot i el risc que això comporta.

A Espanya també segueix vigent el principi invers "requeriment de discreció", que serveix per a negar l'asil a aquells sol·licitants que podrien portar una vida normal al seu país d'origen ocul-

Reflexions

tant la seva orientació sexual o identitat de gènere. Aquest principi, que entra en conflicte amb la legislació europea i amb la pròpia Convenció de Refugiats en obligar a renunciar a l'individu d'una part essencial de la seva identitat i personalitat, encara s'utilitza a la gran majoria de països europeus.

D'altra banda, Espanya de la mateixa manera que molts d'altres països de la UE, disposa d'una llista de “països segurs” segons la qual considera si els demandants d'asil tenen raons o no per a témer per les seves vides. Però, en aquesta llista també té un pes excessiu la criminalització de les pràctiques LGTB i, per tant, en ella es troben països amb altes tasses d'homofòbia, bifòbia i transfòbia a nivell social.

En aquest sentit, Espanya és assenyalada a l'estudi *Fleeing Homophobia* com un dels països que rebutja sistemàticament l'asil a aquells refugiats que provenen de països dels quals no es té una informació adequada sobre la persecució de persones LGTB. Aquest buit és entès per l'administració com una inexistència de perill per als sol·licitants d'asil. No obstant, el desconeixement de la realitat LGTB als països d'origen dels sol·licitants no implica que no existeixi un risc sinó que s'ha d'investigar la situació d'aquests col·lectius abans de denegar-los el refugi, com estableix la Cort d'Asil austríaca davant de diverses sol·licituds de gais procedents de Gambia (cas que, per desgràcia, no ha servit com a precedent a nivell de jurisprudència a la resta d'Europa).

Segons Michael Cerulus, responsable de polítiques i programes d'ILGA Europe –branca europea d'ILGA, la federació internacional d'associacions LGTB més gran del món-, el nombre de sol·licitants d'asil LGTB a Espanya és massa baix per a mostrar una tendència respecte a aquest col·lectiu. Tanmateix, com a mostra de la poca voluntat política al país per a millorar la situació d'aquestes persones senyala que de la mateixa manera que França i Bulgària, Espanya no va traslladar al seu ordenament jurídic l'última directiva europea al respecte. Aquesta hauria d'haver estat integrada a la legislació nacional abans de desembre de 2013, però l'executiu de Rajoy no va dur a terme les modificacions necessàries.

Segons ILGA Europe, els països que ofereixen una major protecció als sol·licitants d'asil de la comunitat LGTB a nivell legislatiu són Bèlgica, Noruega, Holanda, Suècia i Regne Unit. Espanya sent un dels països més valorats per la seva protecció dels drets i llibertats LGTB en general, queda en aquesta classificació en una esglaió intermediària en el qual es troben la majoria d'estats, que ofereixen una escassa protecció als refugiats. Per darrera queden països amb reputació d'homòfobs com Rússia, Turquia o Ucraïna i alguns que no reconeixen el dret d'asil de les persones transsexuals, com Finlàndia o Àustria.

Cap a una major protecció del col·lectiu LGTB del món

La situació dels sol·licitants d'asil LGTB a l'estat espanyol té bastant de marge de millora, tot

i que podria estar pitjor. Tanmateix, per a dur a terme les millores necessàries, faria falta una voluntat política a favor d'aquests canvis.

La situació dels sol·licitants d'asil LGTB a l'estat espanyol té bastant de marge de millora

Una de les eines clau per a millorar l'accés al refugi de les persones LGTB passa per l'elaboració del reglament de la Llei d'Asil i Refugi. De totes maneres, aquesta llei fa referència a les persones perseguides per la seva orientació sexual, però no per la seva identitat de gènere, fet que seria necessari incloure perquè els transsexuals no quedin sense protecció.

A més a més, el govern espanyol podria incorporar a l'ordenament jurídic les últimes directives europees sobre refugi LGTB, i així adaptar-se a la situació dels pocs països exemplars on els sol·licitants d'asil LGTB disposen d'una major protecció legal.

D'altra banda, seria positiu tenir en compte moltes de les consideracions que l'estudi *Fleeing Homophobia* inclou.

L'abolició del requeriment de discreció facilitaria l'accés a l'asil a molts refugiats alhora que acabaria amb el conflicte entre la legislació europea i aquest principi d'actuació. Així mateix, una major protecció per als sol·licitants homosexuals i bisexuals que no han fet pública la seva condició sexual en els seus països d'origen seria necessària per a evitar impulsar aquestes per-

sones a una situació que tinguin que revelar-la, tot i significar un risc per a les seves vides. I la dificultat per a provar la seva orientació sexual

podria ser paliada ampliant la informació dels països d'origen.

A més a més, una ampliació de la informació sobre els països d'ori-

gen redundaria en una major justícia a l'hora de decidir sobre l'asil de persones LGTB. Però també resultaria important el canvi de paradigma actual, en què davant una manca d'informació es denega la petició, a un altre paradigma que davant d'aquesta mateixa situació s'obri una investigació. Cosa especialment recomanable si tenim en compte la desprotecció que pot generar la devolució d'aquestes persones als seus països d'origen.

Però aquesta ampliació de la informació dels països d'origen es quedaria curta si no s'acompanyés d'un descens en el pes de la decisió sobre el refugi de la criminalització de l'homo-

Seria positiu tenir en compte moltes de les consideracions que l'estudi Fleeing Homophobia inclou

sexualitat, bisexualitat i/o transsexualitat al país d'origen. El fet que aquestes pràctiques siguin recollides com a delictes o no al país del sol·licitant s'ha de tenir en compte a l'hora de prendre la decisió, però no en major mesura que la informació que pugui senyalar una homofòbia, bifòbia o transfòbia imperant a la societat d'origen que no quedi reflectida a la legislació.

Violacions de Drets Humans

CONFLICTES ACTUALS; CONFLICTES OBLIDATS

Colòmbia: arribarà a la fi el conflicte més llarg al món?

Dimecres 17 de juny de 2015 es van reprendre les negociacions de pau de La Habana entre la guerrilla de les FARC i el govern de Colòmbia. A l'octubre de 2012 es va instaurar formalment la taula de negociacions a Oslo que més endavant es va traslladar a La Habana i que tenen com a garants a Noruega i Cuba. Malauradament, a l'abril la guerrilla de les FARC va matar a 11 militars, violant així la treva unilateral i indefinida que la guerrilla havia declarat el passat 20 de desembre. En conseqüència, el president Juan Manuel Santos va decidir aixecar l'ordre de suspendre els bombardejos a campaments de les FARC que havia establert des del 10 de març. Aquest incident va suposar un cop dur per al procés, que s'estava aconseguint, de reduir la violència del conflicte.

Aquest conflicte que dura ja més de mig segle s'ha cobrat la vida de més de 220.000 persones segons xifres oficials, el desplaçament de 6 milions de persones i l'exili de desenes de milers de colombians. De fet, les colombianes refugiades i exiliades a l'Estat espanyol van reclamar el seu dret a participar a les negociacions de pau en una trobada internacional celebrada a Oviedo el passat mes de maig. D'aquesta manera, reclamen que es doni veu a les víctimes del conflicte i emmarquen la seva demanda sota el paraigua de la resolució 1325 de les Nacions Unides que promou la participació de les dones als processos de pau.

Ucraïna: el conflicte continua, els desplaçats interns i els sol·licitants d'asil augmenten

L'anunci de Putin de reforçar el seu arsenal nuclear el passat 15 de juny només ha fet que incrementar la tensió a nivell internacional i, sobretot, a Ucraïna. El conflicte a Ucraïna ja dura més d'un any i ha tingut, entre d'altres conseqüències, l'annexió unilateral de Crimea per part de Rússia. Tot i l'alt al foc que es va acordar al setembre de 2014 a Minsk i el "Paquet de mesures per a la implementació dels Acords de Minsk" que van signar els partits d'Ucraïna i el Grup de Contacte Trilateral al febrer de 2015, els enfrontaments no han cessat.

L'Oficina de les Nacions Unides per a la Coordinació d'Assumptes Humanitaris (OCHA per les segles en anglès), va afirmar aquest mes de juny que des d'abril de 2014 la crisi d'Ucraïna ha provocat 1,3 milions de desplaçats, principalment a les províncies orientals de Dinetsk, Luhansk i Kharkivska. Fet que situa a Ucraïna entre els 10 països a nivell mundial amb més desplaçats interns. A més, ja s'ha cobrat la vida de 6.454 persones i es recompten 16.146 ferits des de l'inici de les hostilitats. Un altre dels problemes greus que pateix la població actualment és l'accés a l'aigua, milers de persones tenen difícil o nul accés a l'aigua. Degut a tot això, l'OCHA ha afirmat recentment que 5 milions de persones a Ucraïna necessiten ajuda humanitària.

PERSEGUIDES PER SER DONES

Paraguai: amb 10 anys violada i obligada a tenir el fill

Una nena de 10 anys de Paraguai va resultar embarassada a principis d'aquest any per la violació, presumptament del seu padrastre. Al maig, la Junta Interdisciplinària d'experts nacionals va reconèixer que l'embaràs d'aquesta nena té un risc per a la seva vida quatre cops major que per a una dona adulta i destaca els riscos addicionals per a la nena com l'hemorràgia post-part. A Paraguai l'avortament només està permès quan la vida de la dona embarassada corre perill. Degut a aquesta restricció, segons dades del Fons de Població de les Nacions Unides, a Paraguai el 2,13% de les morts maternes corresponen a nenes d'entre 10 i 14 anys.

La Comissió Interamericana de Drets Humans va sol·licitar l'adopció de mesures cautelars a favor de la nena. Igualment, ha manifestat la seva preocupació perquè considera que forçar a la jove a continuar amb l'embaràs podria tenir greus conseqüències per a la salut física i mental de la nena a curt, mig i llarg termini. El passat mes de maig un grup d'experts de les Nacions Unides van declarar que la decisió de Paraguai de no facilitar l'avortament a la nena resultaria en greus violacions dels seus drets a la vida, a la salut i a la integritat física i mental, així com al seu dret a l'educació, posant d'aquesta manera en perill les seves oportunitats socio-econòmiques. Per la seva banda, Amnistia Internacional ha advertit a les autoritats paraguaianes que la continua denegació a l'avortament podria constituir tortura.

Matrimoni infantil i canvi climàtic: pot haver-hi un vincle a Bangla Desh?

Human Rights Watch va publicar un informe el passat 9 de juny que demostra que el canvi climàtic està fomentant el matrimoni infantil a Bangla Desh. Aquest país compta amb l'índex més elevat al món de matrimonis infantils per sota dels 15 anys (el 29%) i el 65% de les dones es casen als 18 anys. El principal factor que impulsa els matrimonis infantils és la pobresa. En el cas de Bangla Desh, és especialment vulnerable als desastres naturals que estan augmentant degut al canvi climàtic.

El vincle entre canvi climàtic i matrimonis de menors s'explica per l'exposició a desastres naturals, que empobreixen a les famílies, i això impulsa als pares a forçar les filles a casar-se sent encara unes nenes. Un altre dels principals motius són les normes culturals i el temor a les violacions o els segrests. Moltes famílies pressionen a les filles per casar-se per evitar les relacions sexuals fora del matrimoni. Tot i que pugui semblar una mica xocant, a Bangla Desh casar nenes amb homes grans està ben vist perquè es considera una manera de protegir-les, malgrat els nombrosos casos registrats de violència i abusos i, fins i tot, atemptats d'assassinat pel seu marit i família política.

El primer ministre, Sheikh Hasina va manifestar el seu compromís el juliol de 2014 a la Girls Summit a Londres, d'acabar amb el matrimoni de menors de 15 anys i de reduir una tercera part els matrimonis de nenes d'entre 15 i 18 anys per al 2021. Tanmateix, els oficials del govern local continuen expedint certificats falsos de naixement superior als 18 anys a canvi de suborns. Però el que suposa un gran fre i un retrocés per al compromís del govern de Bangla Desh, és la recent proposta de reduir dels 18 als 16 l'edat per casar-se.

Violacions de Drets Humans

DRETS ECONÒMICS, SOCIALS, CULTURALS I AMBIENTALS

La crisi del Mediterrani, una crisi sense fi a curt termini

Un informe de l'Organització Internacional de les Migracions (OIM) afirma que el 2014 ha estat l'any més mortífer per als migrants. La gran majoria d'aquestes morts, el 66,23%, es van produir a les aigües del mar Mediterrani. En el que va d'any, ja s'han registrat gairebé 900 morts. Per això, segons Amnistia Internacional la negligència dels governs europeus davant la crisi humanitària al Mediterrani ha contribuït a que des de l'inici de 2015, el nombre de morts de persones migrants i refugiades s'hagi multiplicat per més de 50.

La reacció de la UE davant aquesta crisi ha estat, com de costum, més seguretat i ara busca aprovar un nou pacte sobre quotes de refugiats abans d'aquest agost. Tot i l'hipotètic cas que s'aconsegueixi signar un pacte i establir quotes de refugiats, serà insuficient per resoldre la crisi i, de ben segur que quedarà molt lluny del nombre de refugiats que acullen altres països d'Àfrica, Àsia, Amèrica o Oceania. Tanmateix, l'estratègia per fer front a la resta de migrants que no són refugiats, els que anomenen migrants econòmics, segueix sent l'expulsió. No es té en compte, d'una banda, que els migrants que venen a Europa per buscar millors oportunitats laborals o socials, és el resultat de les polítiques europees als seus països d'origen. I, de l'altra, s'ha de tenir present que aquestes persones simplement estan fet ús del seu dret a la lliure circulació i a l'emigració, recollit a l'article 13 de la Declaració Universal de Drets Humans. Aquest dret, engloba tant el nivell estatal de circular i residir on es vulgui dins de les fronteres d'un estat i, de l'altra, el nivell internacional, és a dir, el dret a poder sortir d'un estat del qual no és nacional i tornar a ell o demanar asil.

El Mundial de Futbol a Qatar sobre bases de violacions de drets humans

Qatar en vistes a la celebració de la Copa del Món de Futbol al 2022, va anunciar l'any passat un seguit de reformes limitades per millorar la situació dels drets laborals dels migrants. A l'actualitat hi ha 1,5 milions de treballadors migrants a Qatar que pateixen explotacions i abusos sistemàtics i en alguns casos, fins i tot, s'ha constatat treballs forçats. Aquesta xifra està previst que augmenti fins a 2,5 milions per l'auge de la construcció amb motiu del Mundial de Futbol.

Tanmateix, segons un informe publicat per Amnistia Internacional, mostra que s'ha avançat ben poc en aquestes promeses. En els darrers 12 mesos pràcticament no s'han fet canvis legislatius ni polítics. Tampoc no s'ha avançat en temes com els permisos de sortida, les restriccions per canviar de patrocinador, la protecció dels treballadors domèstics i la llibertat per constituir sindicats o afiliar-se. Els treballadors segueixen denunciant retards i impagaments dels sous. Un altre dels objectius fixats per a finals del 2014 que no s'ha acomplert és el d'instaurar 300 inspectors de treball.

Els únics avanços que s'han fet són l'adopció de mesures per millorar la seguretat a les obres, regular l'activitat de les agències explotadores de contractació i millorar l'accés a la justícia de les víctimes d'explotació laboral.

Aquests avanços limitats posen en dubte la intenció real del govern qatarià. De fet, els periodistes i treballadors de drets humans que investiguen les condicions de treball dels migrants pateixen constants interrogatoris i detencions per part de les autoritats.

ORIENTACIÓ SEXUAL I IDENTIDAD DE GÈNERE

Perseguida per la seva orientació sexual i qüestionada per les autoritats espanyoles

Christelle Nangou, amb 29 anys ha hagut de fugir del seu país natal, Camerun, perquè la seva vida corria perill per la seva orientació sexual. Va viatjar fins a Espanya per sol·licitar l'asil on va arribar aquest abril, però, contra les seves expectatives, el Ministeri de l'Interior li va denegar l'asil per considerar la seva història "poc creïble". Davant la negativa d'asil, la seva defensa va recórrer al Tribunal Europeu de Drets Humans d'Estrasburg, qui va paralitzar temporalment l'expulsió. Després de passar 24 dies retinguda a la sala d'inadmesos de l'aeroport de Barajas a Madrid, finalment, l'Estat espanyol va deixar entrar a la Camerunesa concedint-li un permís d'estància al país per motius humanitaris.

Christelle Nangou va decidir fugir quan va constatar que la policia la perseguia. Havia rebut cartes i missatges que l'amenaçaven de mort. Fins i tot, la seva fotografia va aparèixer a la premsa camerunesa sota el titular "es busca líder d'un grup de lesbianes". L'homosexualitat al Camerun està castigada entre 6 mesos i 5 anys de presó. Organitzacions internacionals de drets humans denuncien l'assetjament creixent contra la comunitat LGTBI a Camerun i alerten de detencions arbitràries constants. S'han registrat també casos de linxament i fets com l'assassinat de l'activista gai Eric Ohena Lembembe o la detenció de l'estudiant Jean-Claude Roger Mbede demostren aquest marc de persecució que pateix la comunitat homosexual a Camerun.

L'esterilització com a condició per a accedir a la cirurgia de reassignació de gènere

Turquia durant molts anys va negar a Y.Y. accedir a la cirurgia per fer un canvi de gènere al·legant que no s'havia sotmès a l'esterilització i, per tant, no estava complint amb un dels requisits recollits a la llei turca. L'article 40 del Codi Civil estableix que una persona pot canviar de gènere si compleix els següents requisits: disposar d'un diagnòstic psiquiàtric, ser solter, major de 18 anys i ser permanentment incapaç de procrear.

Afortunadament, el Tribunal Europeu de Drets Humans va fallar el passat mes de març que exigir la infertilitat permanent a una persona transgènere com a requisit per a sotmetre's a la cirurgia d'assignació de gènere violava el seu dret a la vida privada i familiar (article 8 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals).

Malgrat aquest pas endavant, cal remarcar que encara hi ha almenys 21 països europeus, entre ells Bèlgica, Finlàndia, França, Itàlia, Noruega i Turquia que exigeixen sotmetre's a l'esterilització per aconseguir documents legals que reflecteixin la identitat de gènere.

Nina Eliseeva

Refugiada d'Uzbekistán per motius de violència de gènere i d'etnicitat

El testimoni de Nina Eliseeva forma part d'un projecte en què col·labora la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat amomenat "Nusos, vides refugiades". Aquest projecte impulsat pel fotoperiodista Albert González mira de transmetre la història de cinc sol·licitants d'asil que estan refent la seva vida a la ciutat de Barcelona. El concepte "nusos" representa tant els entrebancs que van haver d'afrontar aquestes persones a l'hora de decidir abandonar els seus països com el lligam que estan construint a la societat d'acollida. El present testimoni es publicarà al mes d'agost al web del projecte.

Amb el desmantellament de la Unió Soviètica i la independència de l'Uzbekistan el desembre de 1991, la minoria russa cristiano-ortodoxa, com la família Eliseeva, va quedar estigmatitzada i pràcticament perseguida per la majoria musulmana.

La Nina va néixer a Chirchiq, una ciutat d'uns 150.000 habitants a l'oest del seu país. Recorda que "els majors problemes els sofríem les noies, que ens obligaven a portar sempre un mocador al cap". Per evitar problemes amb aquella societat tant conservadora, els pares van enviar la seva filla a la Universitat de Magnitogorsk, una ciutat minera als Urals russos, on es va llicenciar en

magisteri anglès i alemany. Durant aquells anys universitaris, va conèixer qui poc després hauria de ser el seu marit, un musulmà del Tadjikistan. "Després del primer enamorament, vaig adonar-me del tipus de monstre que era," lamenta.

Al poc d'haver-se casat el 2002 i de quedar embarassada del seu fill Anatoliy, la vida matrimonial es va convertir, segons explica ella, en un infern de vexacions i agressions físiques i psicològiques que no només es van acabar amb el divorci, l'any 2006, sinó que van continuar amb repetides persecucions de nivells angoixants, segons assegura. "No m'atrevia a sortir gairebé mai de casa. Era com viure en una presó," confessa.

Com que el seu germà Ivan ja feia uns anys que havia fugit del país a causa de la seva orien-

Testimoniatge

tació sexual i havia obtingut l'estatus de refugiat a Barcelona, ella va decidir seguir els seus passos. Va reunir 1.000 euros per comprar els bitllets d'avió que els portaria a ella i al seu fill a Barcelona, fent escala a Kazakhstan, Rússia i Ucraïna. "Van ser 24 hores d'un viatge gairebé interminable", recorda la Nina.

Van aterrar al Prat el 4 de novembre de 2013 amb un visat de turista de només set dies de validesa. Amb l'ajuda del seu germà Ivan, va aconseguir la protecció i assessorament de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i va instal·lar-se temporalment en un pis d'acollida a Sabadell. Allí, ella i el seu fill van començar la dura tasca d'integrar-se i adaptar-se al nou país i, sobretot, d'aprendre el castellà.

Després de gairebé un any, la Nina ha aconseguit la condició de refugiada per motius de violència de gènere i d'etnicitat. "Al meu país no tenia cap dret davant els atacs del meu ex marit i necessitava protecció per no haver de tornar-hi mai més", argumenta.

Ara, es guanya la vida com pot. Sense gaire possibilitats d'assolir una feina de professora d'anglès o alemany, i ni tan sols de traductora, va formar-se

com a cambrera domèstica en un dels cursos de formació de la Generalitat de Catalunya. Mentre seguia millorant el seu idioma, va treballar durant unes setmanes en un conegut hotel de luxe de Barcelona com a netejadora. Segons deia, havia d'arreglar fins a 14 habitacions al dia. "Va ser molt dur però ho vaig fer molt motivada", afegeix.

Ha treballat de cambrera en un bar de Sant Cugat del Vallès i recentment ha aconseguit una feina més engrescadora en una tenda de productes de l'Europa de l'Est al barri del Raval de Barcelona. De totes maneres, confia que a poc a poc anirà preparant-se perquè en el futur pugui incorporar-se com a docent o com a traductora, les seves grans vocacions.

Malgrat les dificultats, ella assegura que "viure aquí és com fer-ho al paradís". No sols la seva situació econòmica és millor que abans, sinó que la cultura, els valors socials i el clima de Barcelona són per a ella molt positius. El seu fill Anatoliy, segons diu ella, s'ha adaptat perfectament a la nova realitat i parla fluidament el català i el castellà. "És com una esponja", assegura orgullosa. Amb ell, la Nina passa la major part del temps lliure, ajudant-lo a fer els deures, passejar per la platja i, de tant en tant, anar al cine o al centre comercial. "No

tinc gaire més temps ni moltes amistats, i passo la majoria d'estones a casa amb ell", afegeix.

Reconeix que l'única cosa que troba a faltar del seu país són els seus pares. Parla cada dia amb ells per internet i confia que en un futur no gaire llunyà es puguin reunir per sempre a Barcelona. "Estic acostumada a les dificultats i que la vida no sigui fàcil", explica la Nina, "però tot això ho he fet pel meu fill i m'ho prenc com un repte".